

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDĚM A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY.

Rozvoj komunikační kompetence žáků s lehkým mentálním postižením

2. aktualizované vydání

Eva Zezulková

Ostrava 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDĚM A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY.

Rozvoj komunikační kompetence žáků s lehkým mentálním postižením

2. aktualizované vydání

Eva Zezulková

Ostrava 2014

Vědecká kolektivní monografie byla schválena vědeckou redakcí Pedagogickou fakultou Ostravské univerzity v Ostravě. Je výstupem klíčové aktivity číslo 1 a 3 projektu **Podpora terciárního vzdělávání studentů se specifickými vzdělávacími potřebami na Ostravské univerzitě v Ostravě, s registračním číslem OP VK CZ.1.07/2.2.00/29.0006.**

Anotace: *Obsahem monografie je oblast rozvoje komunikační kompetence žáků s lehkým mentálním postižením v primárním vzdělávání. Nezbytnou podmínkou edukace je znalost specifických věkových a individuálních zvláštností žáků s mentálním postižením, která jsou východiskem definování souboru opatření v rámci systému speciálně pedagogické podpory za účelem plnění vzdělávacích cílů. Monografie se zabývá vymezením základních pojmů, poskytuje přehled aktuálních poznatků o procesu osvojování komunikační kompetence žáků a prezentuje výsledky výzkumu zaměřeného na zjištění úrovně diferenciací dílčích způsobilostí ve vybraných oblastech komunikační kompetence, a to ve srovnání s očekávanými výstupy pro předškolní vzdělávání. Na základě analýzy výsledků výzkumného šetření popisuje konkrétní návrhy a opatření za účelem speciálně pedagogické podpory v procesu edukace.*

Klíčová slova: *pedagogická komunikace, klíčové kompetence, komunikační kompetence, mentální postižení, žák se speciálními vzdělávacími potřebami, primární vzdělávání, ontogenetický vývoj řeči, jazykové roviny, symptomatické poruchy řeči, dílčí způsobilosti komunikační kompetence, kurikulární dokumenty pro základní vzdělávání, prostředky rozvoje komunikační kompetence.*

Autor: © **doc. Mgr. Eva Zezulková, Ph.D.**

© *Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta*

Recenzenti:

doc. PaedDr. Miroslava Bartoňová, Ph.D.

Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta

doc. PaedDr. Vanda Hájková, Ph.D.

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta

© ® *Veškerá práva vyhrazená. Tato kniha, ani její části se nemohou reprodukovat bez souhlasu autora.*

ISBN 978-80-7464-690-4

Obsah

Úvod	5
1 Vymezení základních pojmů	7
1.1 Pedagogická komunikace	7
1.2 Komunikační kompetence	10
1.3 Komunikační kompetence v systému vzdělávání	13
1.4 Mentální postižení	19
1.5 Žák s lehkým mentálním postižením v primárním vzdělávání	21
2 Nástin ontogeneze řeči	32
2.1 Podmínky ontogeneze řeči	32
2.2 Průběh ontogeneze řeči	36
2.3 Symptomatické poruchy řeči dětí s mentálním postižením	38
2.4 Determinanty rozvoje komunikační kompetence dětí s mentálním postižením	44
3 Rozvoj komunikační kompetence žáků s LMP	53
3.1 Jazyková komunikace – mluvená podoba jazyka	53
3.2 Vztah mluvené a psané podoby jazyka	55
3.3 Komunikační kompetence žáků s LMP v kontextu kurikulárních dokumentů	60
3.4 Specifické projevy jazyka a jazykové komunikace žáků s LMP	64
3.5 Prostředky rozvoje komunikační kompetence	66
3.5 Logopedická péče ve školství	89
4 Analýza komunikační kompetence žáků s LMP v primárním vzdělávání	95
4.1 Cíle a metodologie výzkumu	95
4.2 Realizace výzkumného šetření	100
4.3 Výsledky empirického šetření	103

4.4 Vyhodnocení výzkumného šetření	116
4.5 Speciálně pedagogická doporučení pro teorii a praxi	120
Závěr	127
Summary	130
Literatura	134
Seznamy	162
Rejstříky	167
Přílohy	172